การพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานการเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล*

THE DEVELOPMENT OF BASIC PONG LANG PERFORMANCE SKILLS OF GRADE 9 STUDENTS AT UDONPITTAYANUKOON SCHOOL

ยุทธการ รอดขันเมือง[1], เชวงศักดิ์ พฤกษเทเวศ[2] และ ประยงค์ หัตถพรหม[3]

YutthaKan Rotkhanmuang[1], Chawengsak Prueksathewet[2] and Prayong Hattaprom[3]

[1-2]วิทยาลัยพิชญบัณฑิต

[1-2]Pichayabundit College, Thailand

Corresponding Author's Email: dr.chawengsak@gmail.com

Received 25 June 2026 ; Revised 30 June 2025; Accepted 30 June 2569

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล 2) เปรียบเทียบทักษะการบรรเลงโปงลางก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ และ 3) ศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนหลังเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/8 โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 14 คน ซึ่งได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ แบบประเมินทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐาน และแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างไม่อิสระต่อกัน (Dependent Samples t-test)

---

* ยุทธการ รอดขันเมือง, เชวงศักดิ์ พฤกษเทเวศ และ ประยงค์ หัตถพรหม. (2569). การพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานการเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล. วารสารการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ในอาเซียน, 1(3), 1-.

YutthaKan Rotkhanmuang, Chawengsak Prueksathewet and Prayong Hattaprom. (2026). The Development of Basic Pong Lang Performance Skills of Grade 9 Students at Udonpittayanukoon School. ASEAN Journal of Education and Human Development, 1(3), 1-.;

Website: https://so16.tci-thaijo.org/index.php/AJEHD

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีคะแนนทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์การประเมินคิดเป็นร้อยละ 85.71 และมีผลการประเมินทักษะการบรรเลงโปงลางโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก และ 3) นักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนรู้มากขึ้น มีความรับผิดชอบต่อการฝึกซ้อม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี และมีความภาคภูมิใจในดนตรีพื้นบ้านอีสาน นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ในรูปแบบ PONGLANG-5P Model ซึ่งประกอบด้วย การเรียนรู้ผ่านการฝึกปฏิบัติจริง การสังเกตและการสาธิต การเรียนรู้ร่วมกัน การได้รับข้อมูลย้อนกลับ และการสร้างคุณค่าด้านวัฒนธรรม อันเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางและการสืบสานดนตรีพื้นบ้านอีสานอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ทักษะการบรรเลงโปงลาง, การเรียนรู้เชิงปฏิบัติ, ดนตรีพื้นบ้านอีสาน, PONGLANG-5P Model

Abstract

This research aimed to: 1) develop the basic Ponglang playing skills of Grade 9 students at Udonpittayanukoon School, 2) compare students' Ponglang playing skills before and after participating in practical learning activities, and 3) investigate students' learning behaviors following the implementation of the activities. The sample consisted of 14 Grade 9 students from Class 3/8 during the second semester of the 2025 academic year, selected through purposive sampling. The research instruments included practical learning lesson plans, a basic Ponglang performance skills assessment form, and a learning behavior observation form. Data were analyzed using mean, standard deviation, percentage, and dependent samples t-test.

The findings revealed that: 1) students' basic Ponglang playing skills after the intervention were significantly higher than those before the intervention at the .05 level; 2) most students passed the predetermined criterion, accounting for 85.71 percent, and their overall Ponglang performance skills were rated at a very good level; and 3) students demonstrated increased

interest and enthusiasm in learning, showed greater responsibility in practicing, were able to collaborate effectively with peers, and developed a stronger sense of pride in Northeastern Thai folk music. Furthermore, the researcher synthesized a new body of knowledge entitled the PONGLANG-5P Model, which consists of Practice-Based Learning, Observation and Demonstration, Network Collaboration, Guided Feedback, and Local Art and New Generation. This model serves as an effective approach for enhancing Ponglang performance skills while promoting the preservation and sustainable transmission of Northeastern Thai folk music heritage.

Keywords: Ponglang Performance Skills, Practical Learning, Northeastern Thai Folk Music, PONGLANG-5P Model

บทนำ

ดนตรีพื้นบ้านอีสานเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สะท้อนภูมิปัญญา วิถีชีวิต และอัตลักษณ์ของชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย โดยเฉพาะ “โปงลาง” ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นและได้รับการยอมรับในฐานะสื่อกลางในการถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมอีสานสู่เยาวชน การจัดการเรียนการสอนโปงลางในสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญต่อการอนุรักษ์และสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมควบคู่กับการพัฒนาทักษะทางดนตรีของผู้เรียน ทั้งด้านการฟัง การปฏิบัติ และการแสดงออกทางดนตรี ทั้งนี้ สุกิจ พลประถม (2553) ได้ศึกษาสภาพและบทบาทวงโปงลางของสถาบันการศึกษาในจังหวัดอุดรธานี หนองคาย และหนองบัวลำภู พบว่า วงโปงลางมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนในด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความภาคภูมิใจในท้องถิ่นและการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมอีสานอย่างยั่งยืน

การพัฒนาทักษะการบรรเลงดนตรีเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการฝึกปฏิบัติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เนื่องจากทักษะทางดนตรีเป็นทักษะเชิงปฏิบัติที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง การฝึกซ้อมซ้ำ และการได้รับข้อมูลย้อนกลับจากผู้สอนอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการบรรเลงโปงลางซึ่งต้องอาศัยความแม่นยำของจังหวะ การควบคุมเสียง และการประสานสัมพันธ์ระหว่างผู้บรรเลงกับบทเพลง กฤษฎา ตั้นวัฒนา, พรพรรณ แก่นอำพรพันธ์

และพงษ์พิทยา สัพโส (2565) ได้พัฒนาแบบฝึกทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา และพบว่าแบบฝึกที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ในระดับสูง สะท้อนให้เห็นว่าการใช้แบบฝึกที่เป็นระบบสามารถส่งเสริมทักษะการบรรเลงโปงลางได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในด้านการพัฒนาวงโปงลาง จักรี อบมา (2560) ศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ดนตรีพื้นบ้านวงโปงลางในภาคอีสาน พบว่า ความสำเร็จของวงโปงลางเกิดจากการวางแผนการฝึกซ้อมอย่างเป็นระบบ การถ่ายทอดองค์ความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ การเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิก และการประเมินผลการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการบรรเลงและการแสดงดนตรีพื้นบ้านอีสาน ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง การสะท้อนผลการเรียนรู้ และการนำประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นแนวทางที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในการพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านดนตรีและศิลปศึกษา

แม้ว่าจะมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวงโปงลางและการพัฒนาทักษะการบรรเลงในหลายบริบท แต่จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของวงโปงลาง กระบวนการสร้างสรรค์ดนตรีพื้นบ้าน หรือการพัฒนาแบบฝึกทักษะสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ขณะที่งานวิจัยที่มุ่งพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นยังมีจำนวนจำกัด โดยเฉพาะในบริบทของโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีผู้เรียนหลากหลายด้านความสามารถ จึงยังปรากฏช่องว่างทางวิชาการเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

โรงเรียนอุดรพิทยานุกูลเป็นสถานศึกษาที่ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านกิจกรรมดนตรีพื้นบ้านอีสานอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม จากการจัดการเรียนการสอนพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ยังมีข้อจำกัดด้านทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐาน โดยเฉพาะด้านความถูกต้องของจังหวะ การตีโน้ต และการบรรเลงบทเพลงพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทางดนตรีของผู้เรียน และสร้างองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสานในสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ

2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการบรรเลงโปงลางของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ

3. เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติต่อความสามารถในการบรรเลงโปงลางของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล เป็นการวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Action Research) โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้นแบบกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest–Posttest Design) มีรายละเอียดการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาสาระเพิ่มเติม ดนตรีพื้นบ้าน (ศ20212) โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/8 โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล จำนวน 14 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากเป็นนักเรียนที่เรียนรายวิชาดนตรีพื้นบ้าน และได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐาน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ เพื่อพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐาน จำนวน 1 แผน

2.2 แบบประเมินทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐาน เป็นแบบประเมินเชิงพฤติกรรม จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ การจับไม้ตี การควบคุมจังหวะ ความถูกต้องของระดับเสียง ความต่อเนื่องในการบรรเลง และการบรรเลงร่วมกับผู้อื่น มีคะแนนเต็ม 25 คะแนน

2.3 แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อบันทึกพฤติกรรมด้านความสนใจ ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม และการทำงานร่วมกับผู้อื่นระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรสถานศึกษา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนดนตรีพื้นบ้านและการบรรเลงโปงลาง

3.2 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้และแบบประเมินทักษะการบรรเลงโปงลางให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

3.3 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

3.4 ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้จริง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ทดสอบทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานก่อนเรียน (Pretest)

4.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นการฝึกทักษะการจับไม้ตี การควบคุมจังหวะ การบรรเลงเพลงพื้นฐาน และการบรรเลงร่วมกันเป็นกลุ่ม

4.3 สังเกตและบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนระหว่างการจัดกิจกรรม

4.4 ทดสอบทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานหลังเรียน (Posttest)

4.5 รวบรวมผลการประเมินทักษะและข้อมูลจากการสังเกตเพื่อนำไปวิเคราะห์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบประเมินทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐาน โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และร้อยละ (Percentage)

5.2 เปรียบเทียบผลการประเมินทักษะการบรรเลงโปงลางก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

5.3 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 คะแนนทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนรายบุคคล

(n = 14)

ลำดับ	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ผลต่าง
1	13	21	8
2	14	22	8
3	12	20	8
4	15	23	8
5	14	21	7
6	13	20	7
7	12	21	9
8	14	22	8
9	13	20	7
10	15	23	8
11	14	21	7
12	13	22	9
13	14	21	7
14	14	22	8
รวม	**190**	**299**	**109**
เฉลี่ย	**13.57**	**21.36**	**7.79**

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนทุกคนมีคะแนนทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 13.57 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 21.36 คะแนน มีผลต่างคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.79 คะแนน แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะการบรรเลงโปงลางดีขึ้นหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ t-test แบบ Dependent Samples

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	14	13.57	0.94	23.84	.000*
หลังเรียน	14	21.36	1.08		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (t = 23.84, Sig. = .000) แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติสามารถพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 3 ผลการประเมินทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานรายด้านหลังเรียน

ด้านการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับคุณภาพ
การจับไม้ตี	4.43	0.51	ดีมาก
การควบคุมจังหวะ	4.29	0.47	ดีมาก
ความถูกต้องของระดับเสียง	4.21	0.43	ดีมาก
ความต่อเนื่องในการบรรเลง	4.36	0.50	ดีมาก
การบรรเลงร่วมกับผู้อื่น	4.50	0.52	ดีมาก
รวม	**4.36**	**0.49**	**ดีมาก**

จากตารางที่ 3 พบว่า ทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}$ = 4.36) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบรรเลงร่วมกับผู้อื่น ($\bar{X}$ = 4.50) รองลงมา คือ การจับไม้ตี ($\bar{X}$ = 4.43) และความต่อเนื่องในการบรรเลง ($\bar{X}$ = 4.36) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

ผลการประเมิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80	12	85.71
ไม่ผ่านเกณฑ์	2	14.29
รวม	14	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 85.71 ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ และมีนักเรียนจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 ไม่ผ่านเกณฑ์ แสดงให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่สามารถพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ พบว่า นักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น กล้าแสดงออกและกล้าซักถามเมื่อพบปัญหา มีความตั้งใจในการฝึกซ้อมอย่างต่อเนื่อง และสามารถปฏิบัติตามคำแนะนำของครูผู้สอนได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ นักเรียนยังสามารถทำงานร่วมกับเพื่อนในกลุ่มได้อย่างเหมาะสม มีการช่วยเหลือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และปรับปรุงการบรรเลงของตนเองตามข้อเสนอแนะ ส่งผลให้บรรยากาศการเรียนรู้เป็นไปอย่างสนุกสนานและเอื้อต่อการพัฒนาทักษะดนตรี

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานสูงขึ้นหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ

2. คะแนนทักษะการบรรเลงโปงลางหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 80 และมีผลการประเมินทักษะการบรรเลงโปงลางอยู่ในระดับดีมาก

4. นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีขึ้น มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และมีเจตคติที่ดีต่อการอนุรักษ์ดนตรีพื้นบ้านอีสานผ่านการเรียนรู้การบรรเลงโปงลาง

อภิปรายผล

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติสามารถพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนทักษะการบรรเลงโปงลางหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริง เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกทักษะอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การจับไม้ตี การ

ควบคุมจังหวะ การบรรเลงทำนองพื้นฐาน และการบรรเลงร่วมกับผู้อื่น ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจจากประสบการณ์ตรงและสามารถพัฒนาความชำนาญในการบรรเลงได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Kolb (1984) ที่ระบุว่าการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริงและการสะท้อนผลการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับ อุทาน บุญเมือง (2569) ที่พบว่า การใช้ชุดฝึกทักษะการบรรเลงตะโพนไทยเบื้องต้นสามารถพัฒนาทักษะการปฏิบัติของผู้เรียนให้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากผู้เรียนได้รับการฝึกปฏิบัติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ สุกัญญา สุขเกษม และคณะ (2567) ที่ศึกษาการจัดการเรียนรู้ดนตรีโดยใช้กิจกรรมเชิงปฏิบัติและพบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการปฏิบัติทางดนตรีสูงขึ้นหลังเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning เนื่องจากผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริงและการทำงานร่วมกัน

2. นักเรียนส่วนใหญ่มีผลการประเมินผ่านเกณฑ์ที่กำหนดและมีทักษะการบรรเลงอยู่ในระดับดีมาก

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนร้อยละ 85.71 ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด และมีผลการประเมินทักษะการบรรเลงโปงลางอยู่ในระดับดีมากทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการบรรเลงร่วมกับผู้อื่น การควบคุมจังหวะ และความต่อเนื่องในการบรรเลง ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาทักษะเป็นลำดับขั้น มีการสาธิต การฝึกซ้ำ และการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะได้ตามศักยภาพของตนเอง

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ อรรถพล อย่างสวย และดุจเดือน ไชยพิชิต (2565) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบทางตรงร่วมกับเทคนิค STAD สามารถพัฒนาทักษะการปฏิบัติดนตรีของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์และทักษะปฏิบัติหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ดิลกจิรธนกิตติ์ และเอียดปุ่ม (2568) ที่พบว่า การใช้แบบฝึกทักษะทางดนตรีอย่างเป็นระบบช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถทางดนตรีสูงขึ้น และสามารถปฏิบัติทางดนตรีได้อย่างถูกต้องแม่นยำมากขึ้น

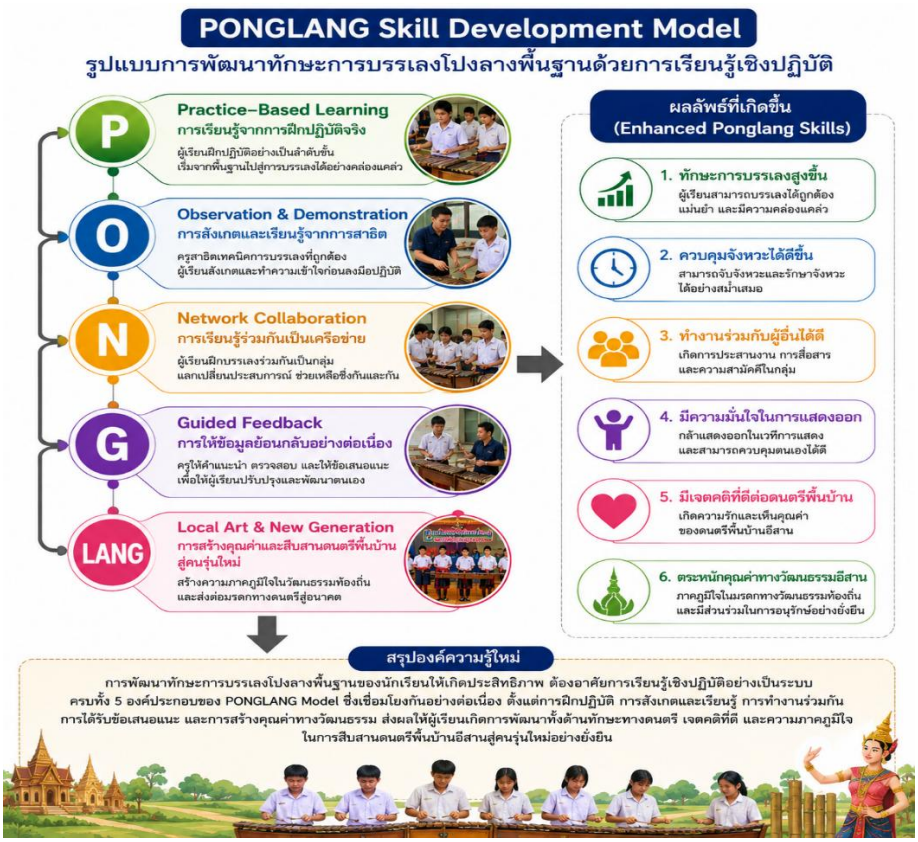
3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้และทัศนคติที่ดีต่อดนตรีพื้นบ้าน

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่า นักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น กล้าแสดงออก มีความรับผิดชอบต่อการฝึกซ้อม และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น รวมทั้งมีความภาคภูมิใจในการบรรเลงดนตรีพื้นบ้านอีสาน ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดกระบวนการ ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน และได้รับประสบการณ์แห่งความสำเร็จจากการปฏิบัติจริง ส่งผลให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข (2566) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ช่วยส่งเสริมความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม และการพัฒนาทักษะทางสังคมของผู้เรียน ควบคู่ไปกับการพัฒนาความรู้และทักษะเฉพาะด้าน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ชุติมา วงศ์คำ และคณะ (2567) ที่พบว่า การจัดกิจกรรมดนตรีพื้นบ้านในสถานศึกษาช่วยส่งเสริมความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น การทำงานเป็นทีม และการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน

โดยสรุป การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานสามารถยกระดับความสามารถทางดนตรีของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านทักษะการปฏิบัติ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมการเรียนรู้ และเจตคติต่อดนตรีพื้นบ้าน สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริงเป็นแนวทางที่เหมาะสมต่อการพัฒนาทักษะทางดนตรีและการสืบสานวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสานในสถานศึกษา

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 แบบจำลองการพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานตามแนวคิด PONGLANG-5P Model

PONGLANG-5P Model เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่สังเคราะห์จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยประกอบด้วย 5 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ (1) Practice-Based Learning การเรียนรู้ผ่านการฝึกปฏิบัติจริง (2) Observation and Demonstration การเรียนรู้จากการสังเกตและการสาธิต (3) Network Collaboration การเรียนรู้ร่วมกันและการทำงานเป็นทีม (4) Guided Feedback การได้รับข้อมูลย้อนกลับและการปรับปรุงพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง และ (5) Local Art and New Generation การสร้างคุณค่าและการสืบสานดนตรีพื้นบ้านสู่เยาวชนรุ่นใหม่ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะการบรรเลงโปงลางสูงขึ้น มีความสามารถในการควบคุมจังหวะและบรรเลงร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนเกิดความภาคภูมิใจ

และตระหนักถึงคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมอีสาน อันนำไปสู่การอนุรักษ์และสืบสานดนตรีพื้นบ้านอย่างยั่งยืน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางพื้นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล พบว่า นักเรียนมีทักษะการบรรเลงโปงลางหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติสามารถพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ นักเรียนส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์การประเมิน คิดเป็นร้อยละ 85.71 และมีผลการประเมินทักษะโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก โดยเฉพาะด้านการควบคุมจังหวะ การบรรเลงร่วมกับผู้อื่น และความต่อเนื่องในการบรรเลง อีกทั้งยังมีความกระตือรือร้นในการเรียน มีความรับผิดชอบ และเกิดความภาคภูมิใจในดนตรีพื้นบ้านอีสาน

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ในรูปแบบ PONGLANG-5P Model ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาทักษะการบรรเลงโปงลางผ่านการฝึกปฏิบัติ การสังเกต การเรียนรู้ร่วมกัน การได้รับข้อมูลย้อนกลับ และการสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรมแก่ผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูผู้สอนสามารถนำ PONGLANG-5P Model ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนดนตรีพื้นบ้านและดนตรีไทยประเภทอื่นได้

2. สถานศึกษาควรส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง เพื่อพัฒนาทักษะและสมรรถนะทางดนตรีของผู้เรียน

3. ควรจัดกิจกรรมด้านดนตรีพื้นบ้านอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการใช้ PONGLANG-5P Model กับผู้เรียนในระดับชั้นหรือบริบทที่แตกต่างกัน

2. ควรศึกษาการประยุกต์ใช้รูปแบบดังกล่าวกับเครื่องดนตรีพื้นบ้านประเภทอื่น

3. ควรดำเนินการวิจัยเชิงทดลองที่มีกลุ่มควบคุมเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2562). *ดนตรีศึกษา: หลักการและสาระสำคัญ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภัสรญานันท์ ดิลกจิรธนกิตติ์, และ สุทธิรักษ์ เอียดปุ่ม (2568). การสร้างแบบฝึกการพัฒนาโสตทักษะทางดนตรีจากบทเพลงรองเง็งสำหรับนักเรียนของเดอะเปียโนมิวสิคสตูดิโอ อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารครุศาสตร์ปัญญา*, 4(3), 1–14.

พิมพันธ์ เดชะคุปต์, และ พเยาว์ ยินดีสุข. (2566). *Active Learning เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภิภพ ปิ่นแก้ว. (2559). *การปฏิบัติโปงลาง*. อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

ประชุมวรรณ กัลยา, มูลเมืองแสน ธนพงศ์, ดวงรัตน์ สุพัตรา, และ พิมพ์ศักดิ์ นฤมล. (2568). การพัฒนาระบบการสอนทักษะปฏิบัติดนตรีในระบบการศึกษาโดยใช้กระบวนการสอนแบบผู้ชี้นำและการคิดสร้างสรรค์. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 16(2), 196–212.

เบญจมาศ พิกุลทอง, รัชชานนท์ มีเดช, และ แมน เชื้อบางแก้ว. (2569). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดนตรีของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติร่วมกับแนวคิดของซูซูกิ. *วารสารสังคมพัฒนศาสตร์*, 9(3), 250–259.

อรรถพล อย่างสวย, และ ดุจเดือน ไชยพิชิต. (2565). การพัฒนาทักษะการปฏิบัติเมโลเดียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4–6 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบทางตรงร่วมกับเทคนิค STAD. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 7(3), 1001–1014.

อุทาน บุญเมือง. (2569). การพัฒนาชุดฝึกทักษะการบรรเลงตะโพนไทยเบื้องต้นสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. *Journal of Applied Education*, 4(1), 45–58.

Kolb, D. A. (1984). *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.